

Wprowadzenie

Problematyka „Białostockich Studiów Prawniczych” vol. 22 nr 4 poświęcona jest dwóm istotnym zagadnieniom z zakresu prawa cywilnego.

Tematem przewodnim części pierwszej jest prawo spadkowe. Przemiany społeczne i polityczne w Polsce przyczyniły się do zwiększenia znaczenia tej gałęzi prawa. Wzrost zamożności społeczeństwa powoduje, iż majątki będące przedmiotem dziedziczenia są coraz większe, a sprawy o spadek potrafią trwać latami. Z drugiej strony łatwość zaciągania zobowiązań pożyczkowych i kredytowych rodzi szereg niebezpieczeństw związanych z możliwymi obciążeniami spadkobierców.

Artykuły opublikowane w tym numerze dotyczą bardzo istotnych i aktualnych zagadnień, w tym projektowanych lub już wprowadzonych zmian w prawie spadkowym. Przepisy dotyczące dziedziczenia zmieniają się, czego wyrazem jest m.in. nowelizacja ustawy – Kodeks cywilny obowiązująca od 18 października 2015 r. wprowadzająca rewolucyjne zmiany do prawa spadkowego polegające na przyjęciu, iż bierność spadkobiercy równa się przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza oraz wprowadzeniu nowej instytucji – wykazu inwentarza. Również nowelizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego obowiązująca od 20 kwietnia 2016 r. zmodyfikowała zasady dziedziczenia nieruchomości rolnych. W dniu 1 stycznia 2018 r. do porządku prawnego zgodnie z projektem ma wejść w życie nowa instytucja – zarząd sukcesyjny. Postęp techniczny wkracza również do prawa spadkowego, jednak w Polsce zmiany w tym zakresie następują bardzo powoli. Problematyka powyższa ma odzwierciedlenie w treści publikowanych artykułów. Oprócz rozważań teoretycznych zawierają one treści jak najbardziej praktyczne oraz szereg wskazań *de lege ferenda*, szczególnie w artykułach poruszających kwestię zachowku, odpowiedzialności za długi spadkowe.

Część druga tego numeru poświęcona została alternatywnym metodom rozwiązywania sporów, w tym mediacji, które zaczynają zdobywać coraz szersze grono zwolenników, nie tylko w Stanach Zjednoczonych Ameryki, ale w całej Europie, przede wszystkim w zakresie sporów z prawa cywilnego. Wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, a także znacząca część państw spoza Unii, stworzyły mechanizmy prawne, pozwalające stronom cywilnego sporu sądowego na skorzystanie z możliwo-

ści rozwiązania konfliktu poprzez zastosowanie polubownej i alternatywnej procedury, jaką jest mediacja.

Procedura mediacyjna winna być w tym kontekście zatem rozumiana jako proces, w którym bezstronna i neutralna osoba trzecia (mediator) ułatwia stronom sporu komunikację, umożliwiając tym samym prowadzenie negocjacji skutkujących wypracowaniem rozwiązania możliwego do zaakceptowania przez obie strony.

Redaktorzy tomu wyrażają nadzieję, iż artykuły publikowane w niniejszym numerze stanowią będą istotny wkład w rozważania naukowe poświęcone dziedziczeniu, znajdą swe praktyczne zastosowanie, jak również stworzą możliwość debaty nad obecnym kształtem procedury mediacyjnej w Europie oraz przyszłości jej wykorzystania (ewentualnej modyfikacji) w sprawach z zakresu prawa cywilnego, w tym gospodarczego.

*Jerzy Bieluk
Marta Janina Skrodzka
Redaktorzy tematyczni tomu*